

Allianz in den Alpen
Alliance dans les Alpes
Alleanza nelle Alpi
Povezanost v Alpah

Št. 2 / julij 2004

INFO

Avstrija
Francija
Italija
Lihtenštajn
Nemčija
Slovenija
Švica

Omrežje občin "Povezanost v Alpah"

Spomladanska strokovna konferenca 2004 v dolini Albule (Švica) - popoln uspeh

Več na strani 6.

Informativni bilten se subvencionira v okviru programa Interreg IIIB „Alpine Space“ s sredstvi Evropske unije.

Uvodnik

Povezovati, povezovati in še enkrat - povezovati se

V tokratni številki našega biltena bomo spregovorili o nujnosti in prednostih, ki jih omogočajo mreže in povezovanja med mrežami.

Vsi, ki si prizadevajo doseči enake cilje, bi se morali med seboj podpirati in združiti svoje moči. Kako to deluje v praksi, so udeleženci spomladanske strokovne konference spoznali na primeru švicarske doline Albule. Redna izmenjava informacij med župani in skupno izvajanje akcijskega programa sta pripomogla k zblizanju tamkajšnjih dvanajstih občin, povezanih v društvo „Povezanost v dolini Albule“.

Občine lahko ustanavljajo mreže tudi prek svojih meja. Da je to izvedljivo, dokazujeta „Mikroomrežje Renska dolina“ in dokument z naslovom „Saalaška resolucija“, h kateri so se zavezale občine vzdolž reke Saalach. Pobudo za resolucijo je dala ena naših članic, občina Bad Reichenhall, podpisali pa so jo predstavniki petnajstih avstrijskih in nemških občin,

ki ležijo ob tej reki. K združevanju Evrope lahko torej prek državnih in morda kmalu prek jezikovnih meja pripomorejo tudi manjše povezave lokalnih skupnosti.

Povezovanje znotraj regije bo v prihodnje postalo strategija preživetja malih občinskih struktur in s tem življenja na visoki kakovostni ravni, povezovanje vseh pomembnih akterjev pri uresničevanju Alpske konvencije pa način, kako zagotoviti, da bi Alpe ohranile funkcijo življenjskega prostora tudi za prihodnje generacije. Tu je tudi iskati razlog, zakaj bo Omrežje občin jesensko konferenco organiziralo skupaj z Mednarodno komisijo za varstvo Alp (CIPRA), Mednarodnim znanstvenim odborom za raziskovanje Alp (ISCAR) in Mrežo zavarovanih območij v Alpah (Alparc). Že iz naslova prireditve - „Alpe bodoče generacije - od načrtovanj do dejanj“ – je mogoče razbrati, kaj bo tema alpskega tedna, ki se bo od 22. do 25. septembra 2004 odvijal v Kranjski Gori v Sloveniji.

A mreže niso abstraktne tvorbe. Mreže so živ organizem zaradi vseh, ki znotraj njih delujejo. Eden od takih akterjev, ki je bistveno pripomogel k uspešnemu delovanju Omrežja občin, nas je zapustil: dr. Petru Eggensbergerju, ki je za naše nemške članice skrbel od leta 1998 dalje in ima velike zasluge tudi za učinkovito delovanje mreže koordinatorjev, se zato iskreno zahvaljujem za njegova prizadevanja in pomoč, na novem delovnem mestu v bavarskem okoljskem ministrstvu pa mu želim veliko uspeha. Obenem izrekam prisrčno dobrodošlico Thomasu Probstu, ki ga bo nasledil.

Vsem bralkam in bralcem želim pri „medsebojnih povezovanjih“ veliko zadovoljstva.

Rainer Siegele

Kazalo

Spomladanska strokovna konferenca 2004	Uredništvo	1+6
Uvodnik	Siegele Rainer	2
Od ideje do uspeha	Hujber Karlo M.	3+4
Projektno delo v dolini Albule	Kollegger Thomas	5
Alpska konvencija je v korist trajnostnemu razvoju občin	Götz Andreas	5+6
Mikroomrežje Renska dolina	Uredništvo	6
Projekti DYNALP konkretno	Hänni Priska, Schwärzel Klingenstein Jöri	7+8
Iz naših občin:		
Italija	Uredništvo	8
Lihtenštajn	Uredništvo	9
Avstrija	Uredništvo, Reutz-Hornsteiner Birgit	9
Nemčija	Eggensberger Peter, Probst Thomas, Staudacher Christian, Krumböck Michael	10+11
Alpski teden - srečanje najpomembnejših akterjev, na katerem bo sodelovalo tudi Omrežje občin	Götz Andreas	12

Od ideje do uspeha

„Mehki faktorji“ za večjo uspešnost projektov

Projektno upravljanje je primeren instrument, s katerim je mogoče uspešno uresničevati dobre ideje. Ta model se uporablja zlasti pri pobudah, usmerjenih v skupnost, ki pa lahko doživijo tudi to, da nimajo zagotovila, da bodo dobre rezultate tudi dejansko dosegle.

Klasičen potek projektne dela teoretično velja tudi za projekte na občinski ravni, vendar je treba uporabljati popolnoma drugačne metode. Prav tu tiči razlog za neuspeh, ki ga je doživel marsikateri od sicer izkušenih svetovalcev in koordinatorjev projekta, ko je začel delati na tem področju.

Posebnost v skupnost usmerjenih projektov je namreč ta, da pri izvajanju le-teh praviloma sodelujejo prostovoljci. Zaželena in potrebna bi bila večja strokovnost dela, kar občutijo tudi sami udeleženci. Kljub temu za sodelovanje pri projektu ti ne pričakujejo poklicnega uspeha ali finančnih spodbud, saj pogosto kar poleg prostega časa v projekte vložijo celo lastna finančna sredstva. Vendar pa obstajajo dejavniki, ki odločajo o tem, ali radi sodelujejo pri projektih.

Struktura dela in delovna kultura – nujna elementa

Naloga nosilca projekta je skrbeti za ustrezno delovno strukturo, ki bo zagotovila uspešen „tehnični del izvajanja projekta“, na primer z dobro pripravljenimi načrti projektov.

Ravno tako pomembna je tudi ugodna delovna kultura. Izkušnje namreč kažejo, da komunikacija, motivacija, razvoj skupine in podobni „mehki faktorji“ odločilno vplivajo na to, kako dinamičen bo razvoj projektov in ali bo akterjem uspelo od drugačnega načina razmišljanja preiti tudi na drugačen način delovanja.

To zadnje je tudi dejanski preizkusni kamen, saj so v marsikateri projektne skupin sicer pripravili dobre ideje, niso pa jih uresničili.

Kaj morate storiti, da ne boste uspešni?

Paradokso vprašanje kaže, da obstaja na poti do uspeha in zadovoljstva kup ovir, ki so razlog za to, da dobre ideje na tej poti „obtičijo“, da akterjem „poide sapa“, da delovnim skupinam grozi razpad ali pa da ne bodo uresničili zastavljenega cilja ...

S sedmimi izreki bom v nadaljevanju poskusil pojasniti, kje pri praktičnem delu kot svetovalec pogosto odkrivam „ozka grla“ in kako jih je mogoče odpraviti.

**„Komur ni poznan cilj,
tudi poti do tja ne more najti ...“
(C. Morgenstern)**

Imeti skupno idejo še zdaleč ne pomeni tudi biti enoten pri doseganju ciljev. Nejasni cilji, ki jih akterji med seboj ne morejo uskladiti, so najzanesljivejši pogoj za „neskončno“ trajanje procesa. Zato je nujno najprej zagotoviti čim širše soglasje glede tega, kaj naj bi s posameznim ciljem sploh želeli doseči.

Priporočam, da cilje izoblikujete kratko in jedrnat, da jasno izrazite cilje, nato pa se dogovorite, da bodo ti cilji predstavljali skupno podlago za delo.

**„Ali si del rešitve ali del problema.“
(Nikaragva)**

Kar se pogosto na začetku zdi idealno, se kasneje sprevrže v problem: politični predstavniki v proces niso vključeni v zadostni meri. Če projektna skupina v nadaljevanju razvije lastno dinamiko, se s tem vedno bolj odmika od izhodiščne situacije, kar lahko pri tistih, ki pri projektu stalno ne sodelujejo, sproži občutek negotovosti in strahu. Z rezultati se ne morejo poistovetiti, saj le-ti izhajajo iz kontinuiranega procesa. Kdor pa pri procesu ni sam sodeloval, le težko razume rezultate.

Zato poskrbite, da boste v občinskih in regionalnih projektih že od samega začetka dovolj aktivno in uravnoteženo vključili tudi nosilce političnih odločitev. Ti naj ne bodo v premoči, temveč naj dialog poteka na enakopravni ravni. To bo sprožilo tisti zaupljiv odnos, ki je pomemben vezni člen za uspešno sodelovanje in večje spremembe.

„Zlom naših vasi moramo spremeniti v prelom v naših ljudeh.“ (K. Enthofer, Innsbruck)

Sodelovanje prebivalcev, ki ga številni občinski postopki celo predpisujejo, se večinoma omejuje na obveščanje prebivalcev ali v najboljšem primeru načrtovanje, pri katerem sodeluje tudi javnost.

Stalno sodelovanje prebivalcev pomeni med drugim stalno ozaveščanje prebivalcev, izvedbo analiz, pri čemer gre za vključevanje prizadetih subjektov, pripravo domiselnih predstavitev, nove dinamične delovne strukture in usposabljanje tistih oseb, ki so pripravljene sodelovati, a morda še nimajo toliko izkušenj na tem področju. Pri večjih projektih je zato priporočljivo, da se k sodelovanju pritegnejo izkušeni zunanji sodelavci (in ne strokovnjaki), ki bodo spremljali potek projekta in so podobne procese pred tem že izvajali in jih uspešno zaključili. Spremljanje projektov namreč poleg pedagoškega in strateškega znanja zahteva tudi širok spekter izkušenj in poznavanje raznovrstnih metod aktiviranja, ki jih je treba uporabiti tako, da bo to ustrezalo posamezni situaciji in potrebam.

**„V slogi je moč.“
(ljudski pregovor)**

Če je hkrati ustanovljeno več delovnih skupin, potem te pogostokrat dlje časa delujejo „ena mimo druge“, ne da bi se med seboj dejansko povezovale in pri tem izkoristile morebitne učinke sinergije.

Pri projektih, za katere skrbimo, zato večino delovnih skupin ustanovimo le za obdobje treh do pet mesecev in to za konkretne, časovno razmejene delne naloge. Ko so te naloge izpolnjene, se skupina razpusti. Če se nato pojavi nova delna naloga, se ustanovi nova skupina z novimi člani. To preprečuje, da bi delovne skupine dlje časa reševale en sam problem in da bi pri tem te delovne skupine pustili v lastni negotovosti.

Vse to ustreza tudi pripravljenosti mnogih, ki bi sicer pri projektu radi sodelovali, ne pa „za vedno“.

**„Kdor se dela loti z odločnostjo, ima za seboj že dobršen del poti.“
(Theresa von Avila)**

Medtem ko delo v odborih in delovnih skupinah pogosto poteka angažirano, pa se s tem sprva zainteresirano prebivalstvo ne seznanja kaj dosti. Kmalu je zato slišati pripombe kot npr: „Tako ali tako se nič ne dogaja.“

Priporočamo, da kaj kmalu začnete z manjšimi začetnimi projekti, pri katerih se bodo v kratkem času pokazali rezultati, ki bodo javnost prepričali o uspešnem delu. Začetni projekti naj zato ne obravnavajo občutljivih tem, zastavljeni naj bodo tako, da jih bo vsaj z vidika delovnih zmogljivosti mogoče dokončati v sprejemljivem časovnem okviru.

**„Kdor nima časa za vodenje, nima moči za dejanja.“
(neznani avtor)**

Nezadostno sodelovanje praviloma kaže na pomanjkljivo vodenje. Tega sicer mnogi ne želijo opaziti, saj menijo, da vodenje v skupinah, v katerih prostovoljno delajo aktivni državljani, ni zaželeno ali pa sploh ni potrebno. Z vidika instrumenta moči je morda to res, nikakor pa to ne drži z vidika strukture ureditve.

Kompetentno vodenje in upravljanje namreč v veliki meri zagotavljata, da bo angažiranost udeležencev prinesla rezultate. In to je spet najboljša motivacija, kako se po končani nalogi spet „lotiti“ nečesa drugega.

**„Sklenila sem, da bom vsak dan poiskala tri stvari, vredne pohvale.“
(Dorothee Sölle)**

Motivacija je lahko uspešna šele takrat, ko so ustrezni tudi dejavniki spodbujanja, zlasti pohvala in priznanje.

Ni namreč samo po sebi umevno, da bodo udeleženci svoj čas žrtvovali za skupnost. Sami torej poskrbite za to, da boste pogosto uporabljali besede pohvala in priznanja. Poskrbite za to, da bodo tisti, ki so prizadevno delali, pohvaljeni poimensko.

Karlo M. Hujber
Ideenkreis - Hujber & Reindl OEG
Schleedorf - Aurolzmünster

Karlo M. Hujber je svetovalec za razvojna vprašanja in uvajanje inovativnih rešitev v strukturno šibkih občinah in regijah, mediator, strokovnjak za izobraževanje na področju hotelirstva in turizma. Organizira tudi izobraževalne seminarje za vodstvene kadre na politično-družbenem področju.

Projektno delo v dolini Albule

Ob pristopu k mednarodno zasnovanemu združenju Omrežje občin se je v dolini Albule (Albulatal) pojavilo vprašanje vključevanja majhnih in najmanjših občin v to združenje. Rešitev je ponudil tako imenovani dogovor o sodelovanju „Povezanost v dolini Albule“ (Allianz im Albulatal). Zaradi redne izmenjave informacij med dvanajstimi župani in skupnega programa delovanja je prišlo do pomembnega zblizanja tamkajšnjih občin, kar je ne nazadnje vplivalo tudi na projektno delo.

Ključni dogodek je bilo zagotovo ponovno odkritje topliv v Alvaneuu. Starejša generacija je še doživela razcvet Alvenaua, ki je kot termalno zdravilišče poznan že od srednjega veka dalje, od šestdesetih let prejšnjega stoletja pa so zdraviliški objekti začeli propadati. Na začetku devetdesetih je eden od investitorjev iz sosednjega Davosa sicer nameraval v ta kraj vložiti 100 milijonov švicarskih frankov, vendar pa so drzni načrti kmalu postali žrtev krize na nepremičninskem trgu. Zgrajeno je bilo le igrišče za golf z 18 luknjami in kopališki center – zadnje le zaradi znatne podpore domačega prebivalstva. Z vpisom tako imenovanih »vodnih delnic« se je potrdila povezanost prebivalcev z domačim krajem. Z uspešnimi rezultati, ki so bili pri tem doseženi, so bili prebivalci izredno zadovoljni: skupno uresničevanje z ekonomskega vidika uspešnih projektov je torej izvedljivo. Izhajajoč iz takega spoznanja je tudi nastala ideja za projekt „Vodna pot ansaina“.

V središču Alvaneua so na začetku decembra 2003 odprli regijski dom za starejše in nego bolnikov, ki tako z arhitekturnega vidika kot tudi glede samega delovanja postavlja nova merila. Pri tem projektu je uspešno sodelovalo sedem občin, ki so članice Povezanosti.

Projekt „Energetsko varčno mesto“ so podprli v enajstih od skupno dvanajstih občin, saj v dolini Albule podpirajo usmeritev državnega programa, ki temelji na prostovoljnem izvajanju ukrepov za omejevanje rabe energije in izpusta emisij CO₂. To je bil tudi eden prvih projektov, pri katerem so si prizadevali pridobiti omenjeni naziv. Ne nazadnje pa se je tudi prvič zgodilo, da je neka podeželska regija prejela naziv (energetsko varčnega) mesta!

Pomanjkljivost delovanja združenja v Albulski dolini se kaže v tem, da je projektno delo zelo odvisno od prostovoljnega dela in osebne zavzetosti maloštevilnih posameznikov. Pobude lahko zaradi sprememb pri izvajalcih projekta kaj hitro postanejo vprašljive in naletijo na različne ovire. Poleg omrežja je pomemben dejavnik, ki vpliva na uspešnost, zagotovo tudi vztrajnost. Uspešno projektno delo temelji na trajnostni rabi razvojnih možnosti posamezne regije. Da bi lahko te možnosti postale vidne tudi v notranjih odnosih med akterji projekta, je velik izziv. Spomladanska strokovna konferenca torej ni potekala brez razloga pod naslovom „Zakriti pogledi“.

Thomas Kolleger

Alpska konvencija je v korist trajnostnemu razvoju občin

Vseh devet izvedbenih protokolov Alpske konvencije (gl. uokvirjeno besedilo), kolikor jih trenutno obstaja, so že podpisale države Avstrija, Lihtenštajn, Nemčija in Slovenija. Francija in Monako sta podpisala le nekatere od njih, v Italiji in Švici pa prav sedaj potekajo priprave na podpis prvih protokolov. Čeprav se hitrost sprejemanja protokolov v posameznih državah razlikuje, proces uresničevanja Alpske konvencije poteka hitreje, odkar so v veljavo stopili izvedbeni protokoli.

Alpska konvencija zagotavlja za uveljavitev trajnostnega razvoja na območju Alp inovativne pogoje. Le razvoj, ki prinaša koristi lokalnemu prebivalstvu, lahko zadovolji interese gospodarstva in je istočasno v skladu z naravo, torej je lahko resnično sonaraven in

trajnosten. Alpska konvencija predvideva finančno podporo tovrstni obliki razvoja v zelo konkretni obliki. V Protokolu o hribovskem kmetijstvu je tako zapisano, da je v kmetijski politiki treba pospeševati hribovsko kmetijstvo in pri tem upoštevati „težje naravne razmere“ (7. člen) ter da morajo pogodbenice ustvariti ugodne razmere za trženje proizvodov hribovskega kmetijstva (11. člen), Protokol o turizmu državam nalaga, da podpirajo zasebne ali javne pobude za boljšo dostopnost turističnih krajev in središč z javnimi prevoznimi sredstvi (13. člen)...

Teh nekaj primerov bi lahko dopolnjevali in širili v nedogled. Dandanes, ko je državne pomoči vedno manj, prav vsi protokoli zelo dobro utemeljujejo nujnost financiranja projektov iz javnih sredstev; žal pa se temu vidiku na ravni občin in regij v praksi še vedno

namenja premalo pozornosti. V okviru programa Evropske unije INTERREG IIIB za območje Alp (Alpine Space) sredstva prejemajo, recimo, projekti, katerih vsebina je izrecno uresničevanje usmeritev in zahtev protokolov Alpske konvencije – in to v državah, kot sta Italija ali Švica, kjer niso ratificirali niti enega samega protokola in s tem veljavne zakonodaje.

Alpske države so s podpisom Alpske konvencije in pripadajočih protokolov izrazile pripravljenost, da gredo po poti trajnostnega razvoja. Sedaj pa so občine in regije tiste, ki bodo morale državo opominjati in od nje terjati izvajanje konvencije v obliki konkretnih projektov.

Andreas Götz

Kaj je Alpska konvencija?

Alpska konvencija je okvirni sporazum, ki ureja temeljne postavke in izhodiščne usmeritve, podrobneje pa posamezna tematska področja urejajo posebni protokoli za izvajanje Alpske konvencije, ki imajo status samostojnih mednarodnih pogodb. Doslej so bili sestavljeni protokoli o urejanju prostora in trajnostnemu razvoju, varstvu narave in urejanju krajine, hribovskem kmetijstvu, gorskem gozdu, turizmu, varstvu tal, energiji, prometu in reševanju sporov.

Mikroomrežje Renska dolina

Ur. – V občinah Mäder in Frastanz iz Avstrije, Grabs iz Švice ter Mauren in Schaan iz Lihtenštajna se je pred kratkim zaključil projekt „Mikroomrežje Renska dolina - občine mobilno“,

Projektne skupine iz vseh petih občin so si na srečanju izmenjale svoje izkušnje.

ki se je odvijal v okviru programa INTERREG III A. Projekti občin bodo predstavljeni 9. julija 2004 na mednarodni konferenci v Grabsu v Švici.

Osrednja tema čezmejnne pobude je bila trajnostna mobilnost na ravni lokalnih skupnosti. 14 projekt-nih skupin je z veliko zavzetostjo, navdušenjem, številnimi idejami in ustvarjalnostjo pripravilo predloge za reševanje prometne problematike v posameznih občinah in na regionalni ravni. Rezultati projektov so zahteve, ki jih bo treba nasloviti na politiko, in upati je, da jih bo mogoče uresničiti tudi takrat, ko bodo presegle okvire občine.

Posamezni projekti bodo podrobneje predstavljeni v posebni brošuri, ki jo lahko naročite pri občinah, ki so pri projektu sodelovale.

Spomladanska strokovna konferenca 2004

Ur. – Spomladanska strokovna konferenca, ki je bila 23. in 24. aprila 2004 v dolini reke Albule v Švici, je doživela popoln uspeh. Na konferenco se je navezovala tudi delavnica v okviru projekta Dynalp z naslovom „Vrednotenje narave in krajine“.

Udeleženci so bili nad raznolikostjo predstavljenih projektov naravnost navdušeni. Program konference sta pripravila Helen Cabalzar in Thomas Kolleger.

Dolino Albule (Albulatal) lahko, kar zadeva reševanje problemov, označimo kot vzorčno regijo, saj se le-ti pojavljajo tudi v številnih drugih regijah celotnega alpskega loka. Tej turistični regiji, ki je bila nekdanje znana in dobro obiskana, danes zaradi odseljevanja

prebivalcev in nezanimive infrastrukture grozi, da bo utonila v gospodarskem nazadovanju. V dolini so se zato mnogi z lastnimi močmi in zavzetostjo poskusili upreti svoji usodi in organizirali najrazličnejše akcije in projekte.

Udeleženci konference so imeli priložnost preveriti, ali je predstavljene projekte možno „prenesti“ na domače občine oziroma regije. Spregovorili so tudi o tem, kakšne so možnosti za njihovo prilagoditev, in v živahnem pogovoru z odgovornimi za izvedbo projektov med seboj primerjali svoje izkušnje pri projekt-nem delu.

Izčrpano poročilo, v katerem so opisani posamezni projekti, je na voljo na domači spletni strani www.alpenallianz.org.

Projekti DYNALP konkretno

Ur. - V prejšnji številki smo opisali projekte DYNALP, ki jih izvajajo v šestih švicarskih občinah. V nadaljevanju predstavljamo preostale projekte iz Švice in projekt iz lihtenštajnskega Schaana.

Fully: **alpska krajina v gibanju**

Razvijanje projektov na področju turizma v povezavi z naravo, krajino, proizvodi domače regije, učnimi projekti in projekti postavljanja smernih tabel, predvsem pa na področju:

- krajine v naravnem rezervatu Follatčres,
- urejanja pešpoti (več kot 70 km),
- ureditve kostanjevega gaja z učno potjo (v dolžini 17 ha, vodenje po poti z razlago, praznik kostanja),
- dvig vrednosti naravnih bogastev (učna pot na temo vinske trte in manjše zidanice na poti po vinogradih: figovci, oljke, kakiji, mandljevci, dišavnice in začimbnice,
- dvig vrednosti proizvodov domače regije.

St-Martin (VS): **uresničevanje trajnostnega razvoja - ponovna oživitev zaselka Ossona / Gréféric**

Ponovna oživitev zaselka Ossona/ Gréféric z vidika kmetijstva in rabe v kmečkem turizmu:

- zazidalni načrt, s katerim je zagotovljena ohranitev zaselka,
- projekt je usmerjen v uvajanje podeželskega turizma,
- obnova 40 stavb, suhih zidov, sistema namakanja,
- ponovna oživitev kmetijstva s povečanjem vrednosti posebnih kulturnih rastlin (žita, sadja, vina, zdravilnih rastlin).

Biosferni rezervat UNESCO Entlebuch (LU): **upravljanje biosfernega rezervata in zagotavljanje pomoči občini pri krepitvi trajnostnega razvoja**

Šest občin entlebuške regije si že nekaj let prizadeva, da bi med seboj povezale različne dejavnosti v različnih sektorjih in jih usmerile v razvoj za dosego skupnega cilja. Pomemben mejnik je bilo certificiranje, ki je regiji prineslo status Unescovega biosfernega parka za leto 2002. Pokazalo se je, da si je treba v regiji, kjer živi približno 20.000 prebivalcev, stalno prizadevati za ozaveščanje ljudi o aktivnem, v prihodnost usmerjenem in trajnostnem razvoju. V okviru projekta Dynalp zato vodstvo Unescovega Biosferne-

ga parka Entlebuch dobiva podporo pri koordinaciji in prenosu znanja na posamezne občine in tudi na prebivalstvo. Poleg tega morajo biti občine deležne podpore tudi pri oblikovanju in izvajanju lastnih projektov.

St. Martin

Lauerz: **Lauerz – prihodnost - Lauerz**

Struktura tega projekta je podobna sistemu modula: najrazličnejše ideje, s katerimi želijo prebivalci aktivno oblikovati prihodnost občine Lauerz (tečajji za prosti čas, učne poti, vodne igre, turistične dejavnosti itd.), se izvajajo v številnih manjših podprojekti.

Grabs (SG): **prihodnji razvoj domačega gozdarstva in planinskega pašništva**

Grabs je ena od šestih projektnih partnerjev na deželni ravni in v tej vlogi predstavlja povezavo za soprojektne v Švici.

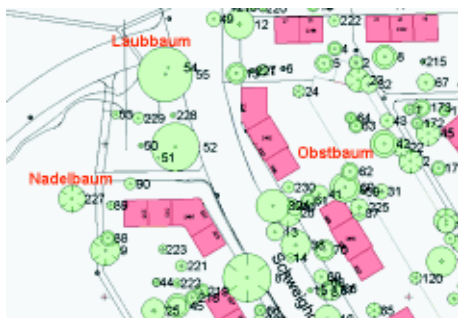
Občina (s tem ni mišljena občina v smislu politične enote) ima v lasti predvsem gozdne in pašne površine, ne pa tudi gradbenih zemljišč. Zaradi varčevalnih ukrepov države gospodarjenje z občinskimi gozdovi v prihodnje ne bo več rentabilno, medtem ko bo gospodarjenje s pašniki sposobno pokriti stroške. Projekt Dynalp naj bi spodbudil javno razpravo s prebivalci politične občine, na podlagi katere bi bilo tako mogoče izoblikovati v prihodnost usmerjene rešitve za tovrstno problematiko na področju uprave, gozdov, pašnikov, posesti v dolini in cest.

Hasle: **center za doživljanje kulture, naravnih sil in gozdov v Heiligkreutzu**

Projekt si prizadeva združiti doživljanje narave in ljudem približati naravne sile in zemeljske energije. Na voljo bo

Hasle

Izsek iz katastra
dreves občine Schaan

obisk treh oz. petih energetskih točk v okolici Heiligkreutza in zaznavanje tamkajšnjih skrivnostnih zemeljskih sil. Različne krožne poti okrog načrtovanega informacijskega centra Heiligkreutz bodo obiskovalce popeljale po različnih svetovih: svetu doživetij, svetu družine in otrok, čutnemu svetu in naravni energiji, gorskemu svetu, kmečkemu svetu, svetu vode, svetu dreves in svetu umetnosti.

Priska Hänni,
Alpenbüro Netz

Schaan: razvoj habitata in drevesni sestoji

V občini Schaan želijo v prvi fazi izdelati kataster dreves. Karta bo izdelana na podlagi geografskega informacijskega sistema (GIS) in podprta s podatkovno bazo, ki bo vsebovala informacije o obstoječih drevesnih vrstah ter njihovem številu, rastiščih in stanju. V katastru bodo opredeljena drevesa, ki so vredna ohranitve, in drugi posebni dogodki, npr. gradbena dela. Poleg tega bodo zbrani podatki v pomoč pri načrtovanju sredstev za izvajanje negovalnih ukrepov in pri nadaljnjem oblikovanju podobe Schaana. Podatki, zbrani v katastru dreves, bodo stalno ažurirani, upoštevani pa jih bodo pri prihodnjem trajnostnem razvoju kraja.

Jöri Schwärzel Klingenstein,
Alpenbüro Netz

Iz naših občin: Italija

Naturns

Ur. - Aprila 2003 so v Naturnsu otvorili dolgo pričakovano obvoznico, ki bo kraj razbremenila tranzitnega prometa, istočasno pa turiste „vabila“ k obisku. Prvi korak, e storjen v to smer, je bila postavitve zelo lepo oblikovanih turističnih smernih tabel ob cestnih dovozih v kraj in ureditev parkirišč, kjer se bodo lahko turisti in domačini seznanili z zanimivimi informacijami o Naturnsu. V Naturnsu pa nameravajo povečati vrednost tudi samega središča, zato bodo

Tako naj bi izgledala informacijska točka Staben v Naturnsu.

preuredili trge in nakupovalno cono, da bosta sprehod po vaškem jedru in nakupovanje postala resnično doživetje.

Zaradi nove obvoznice so se korenito spremenili tudi okvirni pogoji za zasnovno prometnega razvoja v Naturnsu. Prof. Hermann Knoflacher je bil zadol en za spremembo prvotne razvojne dokumentacije. Prvi ukrepi so sedaj e sprejeti, jeseni bo sprememba zasnove predstavljena tudi širši javnosti.

Drug projekt, ki ga pripravlja občina Naturns, je posodobitev t.i. sončne gorske železnice, ki so jo opremili z dvema kabinama za 25 oseb, in izboljšanje infrastrukturnih objektov. Nova žičnica bo v eni uri prepeljala tudi do 270 ljudi in marsikateremu planincu olajšala dostop do okoliških planinskih poti, obenem pa pomembno prispevala k izboljšanju turistične infrastrukture.

Iz naših občin: Lihtenštajn

Schaan

Ur. – V zadnjih mesecih se je v Schaanu začelo premikati: občina bo v sodelovanju z domačim prebivalstvom zgradila novo dvorano in obnovila vaški trg.

Interesi in pobude prebivalcev so tako le našli svoje mesto v procesu načrtovanja. Po zaključenem javnem natečaju leta 2006 bo mogoče začeti še z gradnjo novega družabnega središča.

Tudi projekt nove prometne ureditve v središču kraja napreduje: načrt, na podlagi katerega bi osrednje križišče razbremenili z ureditvijo prometa prek novega krožišča, so po dolgotrajnih pogajanjih z lastniki zemljišč le izpolnili v doglednem času. Dolgoročni načrt za uvedbo enosmernega prometa je ambiciozno zastavljen, istočasno pa se pripravlja razširitev obstoječe ponudbe javnih prevoznih sredstev. S soraz-

merno nizkimi stroški bi lahko z uvedbo novih prog kraj povezali s predeli občine, ki so od središča bolj oddaljeni. Razprava poteka tudi o izgradnji lokalne kolesarske mreže v občini in omejitve hitrosti vožnje na 30 km/h na celotnem občinskem območju.

Če želimo kakovost življenjskega prostora v občini ohraniti oziroma izboljšati, lahko to storimo le s prizadevanjem vseh dejavnikov na več ravneh.

Iz naših občin: Avstrija

Najvišjo nagrado za učinkovito rabo energije prejela članica našega omrežja

Ur. - Občina Langenegg je prva avstrijska občina, ki je v programu „e5 - energetska učinkovite občine“ dosegla pet t.i. „e“-jev, s čimer si je prislužila nagrado za dolgoletna prizadevanja pri varstvu podnebja in na energetskega področju. Langenegg je prejel tudi zlato priznanje European Energy Award. Vse to kaže, da si v občini s številnimi projekti prizadevajo za zmanjševanje energetskega stroška in se zelo trudijo, da bi prebivalci ozaveščeno ravnali z naravnimi viri. Posnemanja vredne so ideje, kako trajnostno oblikovati prostor, da bi bila infrastruktura lokalne energetske oskrbe dolgoročno zagotovljena in da bi bilo življenje v domači občini s tega vidika prijetnejše. Sicer pa vsebuje dokumentacija kar 127 deloma zelo obsežnih projektov. Za zgled so lahko tudi ponudba različnih spodbud in podpor, spodbujanje gradnje pasivnih hiš, svetovanje glede rabe sončne energije, energije biomase, energije na splošno in ekološke gradnje ter ukrepi za učinkovitejšo rabo toplotne energije, za kar se letno plačuje 15 evrov na prebivalca. Še posebej velja omeniti, na kako široko zasnovani osnovi so se lotili dela s projektom „Ostanimo v Langeneggu“. Cilj tega projekta je namreč delna preureditev središča kraja, kar naj bi prebivalce spodbudilo, da se ne bi izseljevali iz središča kraja, in hkrati ohranilo kupno moč kraja. Na podlagi ankete, pri kateri so sodelovali mnogi prebivalci, je bila opravljena analiza potreb; študenti arhitekture so pripravili projekt za nov otroški vrtec in poslovno stavbo, v kateri bo tudi kavarna, in pri tem upoštevali stroge ekološke smernice. Kavarno bodo uredili s sodelovanjem prebivalcev Langenegga, saj je njim tudi namenjena, s tem pa se bodo odprle tudi nove priložnosti za nova podjetja. Sem moramo prišteti še ureditev okolice in ukrepe za spodbujanje mobilnosti, ki bodo pripomogli k upočasnitvi tranzitnega prometa skozi središče kraja.

Regija Großes Walsertal je prejela tri „e“-je in tako postala tudi kandidat za nagrado European Energy Award, medtem ko si je občina Frastanz prislužila dva „e“-ja.

Podrobnejše informacije na spletni strani Energetskega inštituta Vorarlberg: www.energieinstitut.at.

Biosferni park Großes Walsertal prejel nagrado DS alpskih dežel za leto 2004

Za letošnjo nagrado Delovne skupnosti alpskih dežel (ARGE Alp), ki je potekala v znamenju gesla „arhitektura – forme – alpe - oblikovanje“, se je potegovalo 67 projektov iz Avstrije, Italije, Nemčije in Švice. Nagrado so podelili konec junija, sicer pa je dogodek še posebej razveselil predstavnike Vorarlberga, saj je ta avstrijska dežela prejela kar štiri od petih nagrad! Eno od dveh nagrad, za kateri je vsakokrat predvidenih 1.500 evrov, je v kategoriji „Trajnostna zasnova razvoja regij z upoštevanjem načel sodobne arhitekture in strategij prostorskih načrtov“ prejel tudi Biosferni park Großes Walsertal za projekt „Človek in biosfera“, ki je žirijo uspel prepričati s svojim razvojnim programom. Utemeljitev žirije: „Celovit program razvoja trajnostne in kakovostne arhitekturne stavbne gradnje na celotnem območju doline, pri čemer so bili nekateri odlični projekti že uresničeni.“

Birgit Reutz-Hornsteiner
Biosferni park Großes Walsertal

razvoja regij z upoštevanjem načel sodobne arhitekture in strategij prostorskih načrtov“ prejel tudi Biosferni park Großes Walsertal za projekt „Človek in biosfera“, ki je žirijo uspel prepričati s svojim razvojnim programom. Utemeljitev žirije: „Celovit program razvoja trajnostne in kakovostne arhitekturne stavbne

Iz naših občin: Nemčija

V Inštitutu za raziskovanje Alp (Alpenforschungsinstitut - AFI) je pri koordinacijah, ki skrbijo za nemške občine, prišlo do kadrovske spremembe: Peter Eggensberger je svojo funkcijo predal Thomasu Probstu. V prihodnjih tednih bo zato Thomas Probst obiskal občine, se osebno seznanil z odgovornimi in v združenje prinesel „svež veter“. Zanimanje za pristop je medtem izrazilo že nekaj novih občin. Njihov pristop in aktiviranje še drugih občin bosta v letošnjem in prihodnjih letih torej predstavljala pomembno nalogo.

Petru Eggensbergerju se ob tej priložnosti prisrčno zahvaljujemo za njegovo zavzeto in pozitivno delovanje tudi za Omrežje občin.

Peter Eggensberger:
koordinator v Omrežju občin od leta 1998

Delo v združenju je bilo prijetno tudi zato, ker je potekalo na samem stičišču. Na stičišču med občinami, koordinatorji mednarodnih projektov, Evropsko komisijo, nacionalnimi in regionalnimi službami. Na ta način je bilo tudi mogoče slediti različnim miselnim procesom, delo učinkovito usmerjati. To seveda samo po sebi ni bilo vedno preprosta zadeva, mi je bilo pa v veliko veselje. Mejniki v mojem življenju pa je bil zagotovo tudi začetek izvajanja projekta DYNALP in ureditev financiranja za nacionalno koordinacijsko dejavnost v Nemčiji.

Odločitev za spremembo zame ni bila lahka. Delovno mesto v mednarodnem okolju, ki ga ponuja neko ministrstvo, je težko zavriniti. Navzven se tukaj ponujajo izhodišča za razvoj, morda tudi za Omrežje občin.

Peter Eggensberger je funkcijo koordinatorja nemških občin članic Omrežja občin in udele enk projekta Dynalp predal Thomasu Probstu.

Sedaj sem zaposlen v Bavarskem državnem ministrstvu za okolje, zdravje in varstvo potrošnikov in zadolžen za usklajevanje programa LEADER+ in programov, ki se izvajajo v okviru INTERREG IIIA med Avstrijo, Bavarsko in Češko.

S kakšnimi besedami lahko Thomasa pospremim na njegovo novo pot? Da naj pri vseh stvareh, ki jih bo želel izpeljati, misli na to, da mora nekdo v njih prepoznati pravo dodatno vrednost. Samo tako bo učinek trajen in samo tako bo lahko poželel priznanje.

Thomas Probst:
koordinator v Omrežju občin od aprila 2004

Po poklicu sem krajinski arhitekt in planer in že tri leta zaposlen na Inštitutu za raziskovanje Alp (AFI). Obseg del in nalog, ki jih opravljam, obsega tudi različne projekte, ki se na regionalni in evropski ravni izvajajo na področju hribovskega kmetijstva, kulturne krajine, regionalnega razvoja in političnega svetovanja. Omrežje občin zame nikakor ni neznan pojem, saj se z njim srečujem, odkar sem se udeležil poletne akademije „Žarišče Alpe“, ki jo je CIPRA-International organizirala v Lihtenštajnu. Trenutno sodelujem pri raziskovalnem projektu Evropske unije „REGALP“, ki preučuje povezave med regionalnim razvojem in spremembo kulturne krajine, ter pri projektu „Agenda obrečnega prostora“, ki poteka v okviru INTERREG III B in katerega cilj je ustvariti povezavo med protiplovnim varstvom in prostorskim planiranjem. Poleg tega pišem pod vodstvom profesorja Bätzinga z Univerze v Erlangu doktorsko disertacijo, v kateri raziskujem vpliv politike na kulturno krajino v bavarski regiji Isarwinkel.

Od moje nove zadolžitve v okviru Omrežja občin si obetam zanimivo delo, pri čemer mi je še posebej všeč vidik uresničevanja sicer pogosto zelo nedoločljivih pojmov, eden takih je npr. „trajnostni razvoj“ na lokalni ravni. Povezovanje tovrstnih dejavnosti je danes nuja – po eni strani zato, da bi lahko instrumentom, kot je Alpska konvencija, „vrnili življenje“, po drugi strani pa okrepili pomen občine. In v tem smislu se tudi veselim „plodnega“ sodelovanja.

Oberstaufen

V okviru programa Evropske unije LEADER+ se občina Oberstaufen skupaj s še dvanajstimi občinami konec leta 2002 združila v regijo „Impuls Westallgäu 10+“, ki pod geslom „Delujemo prek meja“ poskuša doseči večjo kakovost življenja na podeželju. Do leta 2006 naj bi bili tudi izpeljani projekti, ki prese-

gajo meje posameznih občin, in ustvarjene trajne regionalne strukture.

Občina Oberstaufen se v izvajanje sprejetih ukrepov vključuje dejavno. Tako eden od delnih projektov obravnava vrednotenje lesa bele jelke kot značilne surovine domače regije. V ta namen so leta 2003 tudi prvič priredili „dan bele jelke“, za letošnje leto pa v sodelovanju s Vorarlbergom in regijo Südschwarzwald načrtujejo izid brošure, v kateri bo bela jelka predstavljena kot značilna drevesna vrsta.

Namen spet drugega projekta je izboljšati stanje v lokalnem javnem prometu in povezave z drugimi regijami. Analiza trenutnega položaja je že v teku, vsebovala bo tudi konkretne predloge za izboljšanje trenutnih razmer.

Na kulturnem področju je bil izoblikovan spletni portal „Generationenring“, v katerega so avtorji vključili celotno ponudbo westallgäuskih kulturnih in socialnih ustanov, saj želijo izboljšati obveščenost javnosti na lokalni ravni. Za sprotno obnavljanje vsebin spletnega portala so odgovorni občinski koordinatorji.

Vse naštete, a tudi številne druge dejavnosti usklajuje lokalna akcijska skupina (LAS). Sestavljajo jo župani sodelujočih občin, njeno delo pa na regionalni ravni usklajuje poslovodni delavec.

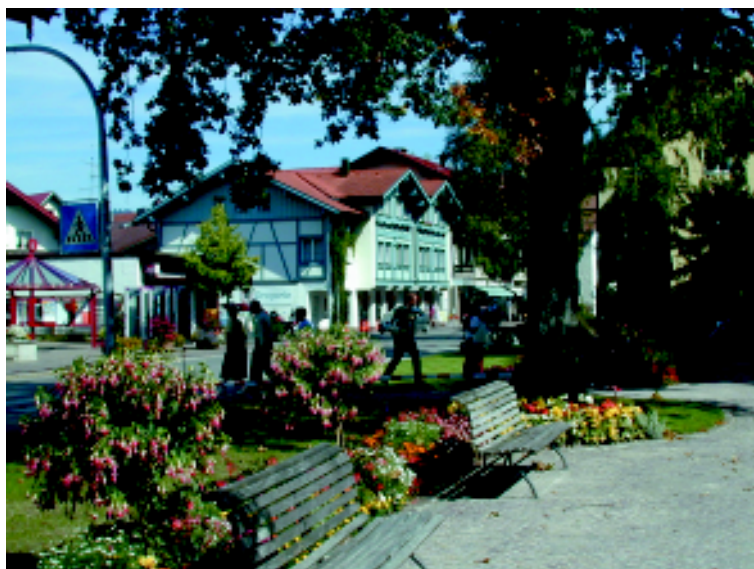
Kontaktni naslov: Impuls Westallgäu 10+ e.V. Rolf Eberhardt, e-naslov: r.eberhardt@lindenberg.de, spletni naslov: <http://lag-westallgaeu-schs.le-on.org/inter-net/lag/>

Thomas Probst

Bad Reichenhall

Mesto Bad Reichenhall je bilo leta 2001 razglašeno za „alpsko mesto leta“. Istega leta je v okviru mednarodne strokovne konference petnajst občin iz Avstrije in Nemčije podpisalo Saalaško resolucijo in zavezilo, s čimer je Saalach kot čezmejna reka dobila občutno večji ekološki in kulturnozgodovinski pomen. V Saalaški resoluciji so se občine med drugim zavezale tudi k temu, da bodo obiskovalcem s postavitvijo enotno oblikovanih informacijskih tabel približale posebnosti reke oziroma obrečnega prostora. Namen poti doživetij je namreč ponazoriti kulturnozgodovinske in ekološke posebnosti reke Saalach in njenega obrečnega prostora od izvira do izliva v Salzach. Pot doživetij ob reki Saalach naj bi dokončno uredili še v letošnjem letu v okviru enega od projektov INTERREG IIIA. V ta namen je bila že ustanovljena delovna skupina za področje trženja, v kateri bodo sodelovali predstavniki mesta Bad Reichenhall in lokalna turistična društva. Odgovorna bo tudi za pripravo skupnega informativnega gradiva in načrtovanega nastopa na spletnih straneh.

Sklad Hansa E. Mopperta za trajnostni razvoj je leta 2003 mestu Bad Reichenhall podelil priznanje za

Oberstaufen

Saalaško resolucijo. Žirija je ocenila, da tako politično delovanje nakazuje prihodnjo smer razvoja.

Christian Staudacher

Mesto Leutkirch

Mesto Leutkirch se že več kot osem let intenzivno ukvarja z izvajanjem okoljskih pregledov na občinski ravni. Z okoljskimi pregledi je delovanje občine na področju varstva okolja in narave, ki se je začelo že pred leti, dobilo trajno podlago. Osnova za to so opredelitev nalog, poteka dogajanja in odgovornosti znotraj sistema za ravnanje z okoljem. Rezultat ekobilanc, ki so bile opravljene v prvih letih, so velike možnosti za varčevanje. V letih, ki so sledila, so bili v upravnih poslopih, šolskih centrih in trgovinah z gradbenim materialom izvedeni številni ukrepi iz okoljskih programov. Poleg tega so na občinski ravni potekala intenzivna dela na izbranih področjih, kot so energija in varstvo podnebja, promet in informiranje javnosti. Kljub omejenim finančnim možnostim so bili tudi v preteklih dveh letih sprejeti nadaljnji ukrepi, npr. začetek obratovanja visoko zmogljive toplarne in gradnja večjega fotovoltaičnega sistema na mestnih stavbah. Letošnje poletje bodo okoljski presojevalci ponovno preverjali stanje - priprave na to so že v polnem teku, prav tako letos pa bo treba ponovno pripraviti in objaviti tudi izčrpno izjavo o okolju.

Michael Krumböck,
Urad mesta Leutkirch
za gradbene zadeve

Alpski teden - srečanje najpomembnejših akterjev, na katerem bo sodelovalo tudi Omrežje občin

„Alpe bodoče generacije - od načrtovanj do dejanj“ se glasi letna konferenca, ki jo bo Omrežje občin Povezanost v Alpah organiziralo skupaj z Mednarodno komisijo za varstvo Alp (CIPRA), Mednarodnim znanstvenim odborom za raziskovanje Alp (ISCAR) in Mrežo zavarovanih območij v Alpah (Alparc). Od 22. do 25. septembra 2004 bo v Kranjski Gori v Sloveniji potekal „alpski teden“!

Izbrani naslov konference se zelo dobro ujema s cilji projekta DYNALP, ki ga nekatere članice Omrežja občin v sodelovanju z drugimi občinami že izvajajo v okviru programa INTERREG IIIB za območje Alp. Konferenca bo namreč obravnavala tako vprašanja, kot je npr. prihodnji razvoj krajine v Alpah, kot tudi vprašanja trajnostnega gospodarjenja v tem prostoru.

V prvem delu bo razprava posvečena splošnim izglemom za prihodnji razvoj alpskega prostora in upravljanju naravnih virov z ozirom na segrevanje podnebja ter z vidika biotske raznovrstnosti in ravnanja z vodnimi viri. Poglavitna tema drugega dela bo naravna in kulturna dediščina alpske krajine, v tretjem delu pa bodo udeleženci analizirali ekonomske vidike turizma in regionalnega razvoja v povezavi s širitvijo Evropske unije na Vzhod. V zadnjem delu bodo udeleženci pozornost posvetili družbenokulturnim vprašanjem alpskega prostora.

Poleg osrednjega programa bodo udeleženci lahko sodelovali tudi na številnih učnih delavnicah, kjer bodo predstavljeni sedanji in prihodnji projekti na področju raziskovanja in izvajanja, ter o njih razpravljali. Ena od delavnic bo posvečena participaciji, tj. sodelovanju prebivalstva v procesih odločanja, kot dolgoročni strategiji trajnostnega razvoja, kar je za občine izredno pomembna tema.

Tretjega in četrtega dne alpskega tedna (v petek popoldne in soboto dopoldne) bo letna konferenca

našega združenja. Sledila bosta še podelitev nagrad občinam, ki so zmagale na natečaju „Občina prihodnosti 2004“, in sestanek v okviru projekta Dynalp.

Alpski teden se bo zaključil s šestimi tematskimi ekskurzijami.

Skupna prireditev štirih velikih organizacij - nevladne organizacije, znanstvenoraziskovalne organizacije, združenja občin in mreže zavarovanih območij - je dokaz, da so tisti, ki delujejo v alpskem prostoru, med seboj tesno povezani in si tudi skupaj prizadevajo za uveljavitev trajnostnega razvoja, z „alpskim tednom“ pa se bo ciljnim skupinam vseh štirih organizacij ponudila priložnost, da se srečajo na enem samem kraju.

Več informacij na spletnem naslovu www.alpweek.org.

*Andreas Götz,
CIPRA-International*

Alpski teden bo septembra letos v Sloveniji.

Predsedstvo:

Rainer Siegele (Mäder/A), predsednik
Antonio Zambon (Budoia/I), podpredsednik
Daniel Hilti (Schaan/FL)
Walter Grath (Oberstaufen/D)
Evgenija Kegl-Korosec (Bohinj/SLO)
Rudolf Lippuner (Grabs/CH)

Impresum:

Izdajatelj in založnik: Gemeinde-Netzwerk „Allianz in den Alpen“ e.V. – Réseau de communes „Alliance dans les Alpes“ – Rete di comuni „Alleanza nelle Alpi“ – Omrežje občin „Povezanost v Alpah“
Rainer Siegele, Gemeindeamt Mäder, Alte Schulstr. 7, A-6841

Mäder, tel.: ++43/5523/52860-0, faks DW 20, e-pošta: r.siegele@maeder.at, www.povezanostvalpah.org
Ur., Oblikovanje: Rainer Siegele, Elke Klien, Gabriele Greußing
Prevodi: francoščina - Juilland Fabienne; italijanščina - Guidi Chiara, slovenščina Leskovic-Uršič Nataša
Fotografija: arhiv Omrežja; Občina Mäder, Občina Oberstaufen, Občina Naturns, Občina Schaan; Eggensberger Peter; Alpenbüro Netz, Zürich; Ideenkreis, Schleedorf
Tisk: Color-Druck, Götzis (A)
Celotna naklada: 2.000 izvodov
Tiskano na recikliranem tiskovnem in pisalnem papirju Recixtar iz 100% starega papirja, ki ustreza zahtevam avstrijskega ekološkega znaka, modrega angela in belega laboda.